

Kennis delen

Beste Klik-coaches,

Binnenkort moeten wij in ons team vergaderen over het bijscholingsplan. Ik zie het helemaal zitten om een cursus activering ernstig meervoudig gehandicapten te doen. Een paar andere collega's volgen liever een training intervisie, ze denken dat wij dat goed kunnen gebruiken.

Onze instelling stelt ieder jaar een bepaald budget ter beschikking voor bijscholing. We beslissen met ons allen waaraan we dat besteden, en letten natuurlijk op dat niet steeds dezelfde personen iets mogen doen en anderen niet aan de bak komen.

Mijn vraag gaat over het resultaat van cursussen en trainingen. Heel vaak gaan een paar collega's naar iets wat mij ook interessant lijkt. Maar we kunnen natuurlijk niet allemaal. Nou zou het mij zo handig lijken als degenen die níét naar een training of cursus gaan, toch op de hoogte worden gesteld van wat daar aan de orde is geweest. Soms gaat iemand naar een studiedag over een nieuwe methodiek, en het zou handig zijn als we daarover dan allemaal wat te weten kwamen.

We hebben op dit punt wel eens goede voornemens gehad, maar het komt er nooit van om echt grondig aan elkaar over te dragen wat we hebben opgestoken. Ik denk erover om voor te stellen dat dat verplicht wordt: anders mag je niet. Is dat een goed idee? En hoe doe je dat dan precies? Zijn er andere manieren om te zorgen dat opgedane kennis gedeeld wordt in het team?

Teamleren als invalshoek

Jullie mogen zelf bepalen hoe jullie je scholingsbudget besteden. Criteria die je daarvoor noemt zijn:

- Wat is interessant?
- Komt iedereen aan de beurt?

Je kunt het een stap hoger tillen. Jij wilt graag dat het hele team profiteert van cursussen en trainingen, ook als een enkeling daarheen gaat. Dat is een goed uitgangspunt voor het zogeheten *teamleren*. Daarbij gaan de teamleden met elkaar in gesprek over de vraag: welke deskundigheid ontbreekt in ons team? Centraal staat: wat hebben wij nodig aan kennis, vaardigheden, houding om professionele antwoorden te geven op de ontwikkeling en vragen

van onze cliënten?

Zo worden wensen voor bijscholing ingekaderd in de ontwikkeling van jullie cliënten en van jullie team. Hierbij kun je een jaarwerkplan van jullie groep goed gebruiken.

Op deze manier neem je als team *gezamenlijk* verantwoordelijkheid voor wat jullie moeten leren.

Een voorbeeld. Stel jullie krijgen de laatste tijd te maken met borderline-clieñten (zie KLIK nummer 6). Dat zijn uiterst moeilijke mensen omdat ze vaak over de grens gaan van wat je als begeleider kunt hebben. Scholing in methodische begeleiding van deze cliënten is dan een goede keuze. Zo liggen er misschien nog een paar

onderwerpen. Worden er nieuwe competenties van jullie gevraagd? Zijn er teamsamenwerkings-vragen?

Na de inventarisatie bepaal je samen de prioriteit. En dan ga je na: is dit iets voor het hele team, of wie van ons gaan er heen en hoe brengen zij het terug in het team?

Samen op cursus

Het lijkt zo efficiënt: een paar collega's naar cursus, en die geven het door aan de rest van het team. Maar niet elke cursus is daarvoor geschikt. Vaardigheden en attitude zijn namelijk moeilijk over te dragen. Als het gaat om een essentieel aspect van jullie werk, waarbij vaardigheden en attitude

Hilde Zevenbergen

Hilde Zevenbergen is orthopedagoog

Nel Menkveld

Nel Menkveld is zelfstandig trainer en coach

Heb je een vraag?

Heb je een vraag over de samenwerking met collega's of leidinggeven- den? Stel hem aan de gratis adviesdienst op de Kliksite: www.klik.org.

aan bod komen, is het vaak effectiever om het hele team te scholen. Je doet dan met elkaar dezelfde kennis en vaardigheden op. Je wisselt ervaringen uit, toegespitst op jullie eigen cliënten, en je maakt afspraken over een effectieve aanpak. Laat ook de orthopedagoog of de teamleider meedoen, degene die ná de cursus verantwoordelijk is voor de toepassing van het geleerde.

Alleen op cursus

Altijd met z'n allen op cursus gaan is niet haalbaar en ook niet nodig. Overdracht van opgedane kennis vraagt wel wat van degene die moet terugkopen.

Maak na het volgen van cursus of training tijd voor reflectie op jouw leerproces. Stel jezelf vragen:

• Ben ik wijzer geworden van deze cursus, training, studiedag? Zo ja, in welk opzicht? Wat heb ik opgestoken? In welk gedrag laat ik dat zien?

Een leuke voorbereiding op jouw overdracht is, die laatste vraag aan je collega's te stellen. Zien zij 'nieuw' gedrag bij jou? Het is een manier om actiever te kijken naar effectief gedrag, en daarbij kun jij 'model' staan.

• Wat is wel en niet de moeite waard om met mijn collega's uit te wisselen? Vraag je af wat je precies wilt overdragen; gaat het om kennis, vaardigheden, houding?

• Wat is een goede manier om dat te doen?

• Leg de koppeling naar jullie praktijk en zorg voor actieve participatie.

Houd er rekening mee dat mensen verschillende leerstijlen hebben. (Kijk eens op www.leerstijlen.nl, daar staat een test die inzicht geeft in iemands

manier van leren.)

• Bedenk gezamenlijk hoe jullie verder willen met wat aangedragen is in de cursus.

Intervisie

Sommige van jouw collega's willen een intervisietraining. Dat is een vruchtbare gedachte, want intervisie is een goede vorm om met elkaar werkproblemen te bespreken. We leven in een tijd van snelle veranderingen. Dat nodigt uit tot leren van én in de werksituatie.

Intervisie biedt mogelijkheden om met elkaar nieuwe competenties te leren. Vanuit concrete problemen analyseer je gedrag. Je scherpt je aan elkaar. Je komt tot andere inzichten, en in het verlengde daarvan tot nieuwe gedragsregels. Dat draagt bij aan de ontwikkeling van jouw vak, begeleider, en aan de ontwikkeling van jouw organisatie.

Tot slot

Voor teamleren heb je veel vaardigheden nodig: luisteren, scherp waarnemen, de juiste vraag stellen, verwoorden, verhelderen van standpunten, concretiseren, spiegelen en feedback geven. Met deze vaardigheden kun je een dialoog tot stand brengen en de kwaliteit van het teamleren vergroten. •

Botox tegen kwijlen

Janneke heeft veel last van spasticiteit. Ze is ernstig vergroeid. Ondanks een hoge dosering van een medicijn tegen spasmen, strekt ze voortdurend haar ene arm, buigt de andere, en draait haar hoofd weg. Dat maakt eten moeilijk. Omdat ze zich ook nog voortdurend verslikt, krijgt Janneke sondevoeding via de maaagwand. Ook speeksel slikt Janneke moeilijk weg. Tot voor kort vond niemand dat erg. Goed, ze kwijlde veel, maar dat was wel het minste van haar problemen.

Een paar maanden geleden moesten onder narcose haar achterste kiezen worden getrokken. Vanwege haar beperkte longfunctie vond de anesthesist een narcose riskant. We hebben het toch aangedurfd.

Het duurde lang voor Janneke weer hersteld was. Sinds de operatie hoest Janneke overdag voortdurend en is ze vaak benauwd. Bij het beluisteren van de longen vond ik niets opvallends. Wel verslikte ze zich voortdurend in haar speeksel. Niet als ze op haar buik in bed lag, want dan liep het speeksel naar buiten. Zat ze rechtop in haar stoel dan kwam het in haar luchtwegen en moest ze hoesten. Kennelijk hadden voorheen haar - rotte - achterste kiezen ervoor gezorgd dat een deel van het speeksel niet in de luchtwegen liep. Pas sinds ze getrokken waren, had Janneke last van haar speeksel.

Wat doe je aan zo'n probleem?

1. Je roept alle **hulptroepen** erbij.

• De diëtist probeert het speeksel minder taai te maken; ze vervangt melkproducten door soja.

• De fysiotherapeut kijkt of de zithouding optimaal is.

• De logopedist (eigenlijk de 'fysio-

therapeut van het mondgebied') kan een waardevolle bijdrage leveren aan eet- drink- en slikproblemen.

Bij Janneke zijn alle paramedische hulpbronnen ondertussen uitgeput.

2. Een nieuwe behandeling is **botox** in de speekselklier spuiten. Janneke was de eerste bij wie ik dat serieus overwoog. Het lijkt erop dat het bij haar onder narcose moet gebeuren, en dat durf ik nu niet aan. Bovendien moet de behandeling geregeld worden

Zie voor botox tegen kwijlen: www.maartenskliniek.nl/al/nieuws/archief/47650/43710

herhaald.

3. Uiteindelijk heb ik voor het eerst in vele jaren het oude geneesmiddel **Tremblex** voorgeschreven. Dat werd vroeger gebruikt tegen de bijwerkingen (zoals trillende handen) van anti-psychoptica. Tegenwoordig geven we het zo min mogelijk; liever verlagen we de dosering antipsychotica, of proberen we een ander middel. Tremblex heeft namelijk (net als vergelijkbare middelen) ernstige bijwerkingen: psychische verwardheid, niet meer kunnen plassen, obstipatie, verhoogde oogdruk, en een droge mond.

Ik hoop dat Janneke dankzij Tremblex minder benauwd wordt en minder hoest. Als het niet lukt, wat dan? Toch maar botox? • Koos de Geest